

Шевчук О.Д.

кандидат економічних наук, доцент;

Левчук М.С.

студентка,

Вінницький національний аграрний університет

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОВЕДЕННЯ ПОДАТКОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ

Незважаючи на розширення кола питань, що ставляться державою перед податковими органами, основною з них залишається контроль за правильністю обчислення і сплати податків, який проводиться в процесі виконання податковими органами чітко визначених статтею 62 Податкового кодексу України способів податкового контролю.

Податковий контроль – система заходів, що вживаються контролюючими органами з метою контролю правильності нарахування, повноти і своєчасності сплати податків та зборів, а також дотримання законодавства з питань регулювання обліку готівки, проведення розрахункових та касових операцій, патентування, ліцензування та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи [1].

Однією з важливих і водночас складних проблем в сучасних умовах розвитку економіки України залишається питання удосконалення організації податкового контролю. Ефективний податковий контроль – необхідна умова успішного функціонування податкової системи в цілому, оскільки він охоплює всю систему оподаткування, а також здійснюється в розрізі кожного окремого податку, податкових груп, груп платників податків і територій [2, с. 52].

Основною метою дослідження є розгляд теоретико-прикладних аспектів здійснення податкового контролю в Україні, висвітлення сутності та причин ухилення від оподаткування, а також формування способів удосконалення податкового контролю.

Мінімізація сплати податків і зборів може реалізовуватися двома шляхами: внаслідок використання незаконних методів і шляхом легалізованих дій. У контексті зазначеного, вчинення дій щодо несплати податкових платежів в українській практиці прийнято розмежовувати на два методи: легалізоване зменшення оподаткування, яке називають уникненням від сплати податків, а також нелегальне – ухилення від сплати податків [3, с. 53]. Ухилення від сплати податків по факту свого вчинення тягне відповідальність фінансового або кримінального характеру, а в кінцевому вияві посилює дисбаланси у наповненні фінансовими ресурсами бюджети різних рівнів. Динаміка кількості випадків заниження податкових зобов'язань та несплати податків і

зборів з року в рік характеризується стабільно трендом зростання. Однак, останнім часом українське суспільство все ж таки робить кроки до переосмислення своєї ролі в державі як платника податків. Зокрема, суб'єкти оподаткування все частіше цікавляться інформацією у органів Державної фіскальної служби України щодо полегшених умов ведення та оподаткування своєї господарської діяльності.

Поряд з цим, інший контекст свідчить про те, що одним із негативних наслідків ухилення від сплати податків є розвиток корупції з різноманітними її виявами і формами. Останнім часом загрози фінансово-економічній безпеці держави значно зростають через участь у злочинних угрупованнях корумпованих представників різних рівнів державного та муніципального управління, контролюючих та правоохоронних органів, а також ініціаторів мінімізації сплати або несплати податкових платежів. Головна небезпека цього явища в тому, що воно дискримінує функції державного апарату, призводить до незворотних змін, які можна подолати лише завдяки кардинальним засобам. Тому боротьба з корупцією та ухиленням від оподаткування виступають найбільш пріоритетними проблемами, що постали перед українським суспільством, та потребують нагального вирішення [4, с. 45].

Актуальною проблемою організації податкового контролю на сьогодні є підвищення ефективності проведення податкових перевірок, зниження кількості помилок при їх проведенні та прийняття вмотивованих рішень за їх результатами.

Напрямами вдосконалення організації податкового контролю можна вважати [5, с. 236]:

- удосконалення системи контрольної роботи, що передбачає розробку системи відбору платників для документальних перевірок; розробку системи контролю за поверненням в Україну валютної виручки; створення системи контролю за товарними і грошовими потоками;

- удосконалення системи обліку надходжень до бюджету повинне передбачати уніфікацію звітних форм платників і формування внутрішньої звітності; створення системи контролю за вірогідністю звітності податкових органів; удосконалення звітності податкових органів;

- удосконалення роботи з платниками податків полягає у створенні системи підтримки та використання повідомлень громадян про факти ухилення від оподаткування; налагодженні системи виготовлення та розповсюдження бланків податкової та бухгалтерської звітності, реєстрів обліку; створенні системи консультаційних пунктів, у тому числі й електронних;

- удосконалення системи взаємодії фіскальної служби з іншими органами виконавчої влади має проводитись за допомогою вдосконалення системи обміну інформацією про податкові надходження з

органами Державного казначейства; вдосконалення системи отримання інформації з митної служби про загальні суми імпорту й експорту за кожним ідентифікаційним номером; налагодження системи обміну оперативною інформацією з правоохоронними органами;

- удосконалення системи стягнення податків як однієї із найактуальніших проблем повинне передбачати створення системи контролю за нарахуванням і надходженням платежів; створення системи обробки податкових документів примусового стягнення заборгованості; створення системи виявлення платників, що ухиляються від сплати податків;

- вдосконалення методології проведення податкового аудиту, посилення контролю за супроводом процесу організації й проведенням перевірок, забезпечення своєчасного і якісного проведення перевірок, підтвердження достовірності заявленого до бюджетного відшкодування ПДВ;

- розширення бази оподаткування, яке дасть змогу зменшити податковий тиск на суб'єктів господарювання та підвищити сплату податків на добровільній основі, що збільшить надходження до бюджету;

- поліпшення системи внутрішнього контролю та запобігання корупції;

- прогнозування надходжень, що надасть можливість більш реально оцінювати ефективність діяльності фіскальної служби.

Отже, значні напрями покращення організації податкового контролю полягають у збільшенні ефективності, результативності податкових документальних перевірок та плануванні контрольно-перевірочної роботи, що дозволить оптимізувати трудові та часові витрати підрозділів податкового контролю.

Сучасний стан податкового контролю в Україні має певні недоліки та потребує вдосконалення. Головною метою політики держави у цій сфері є створення більших можливостей для виконання контрольних функцій. Також потребує удосконалення нормативно-правове врегулювання організації та здійснення процесу вітчизняного контролю.

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України // Відомості Верховної Ради. – 2013. – № 13-14, № 15-16, № 17 (зі змінами).: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

2. Хмільовська К.В. Організаційні засади податкового контролю / К.В. Хмільовська // Фінанси України. – 2013. – № 6. – С. 50-56.

3. Тищенко О.М. Ухилення від сплати податків та причини його виникнення / О.М. Тищенко, А.О. Єніна-Березовська // Вісник Університету банківської справи НБУ. – 2009. – № 1 (4). – С. 52-56.

4. Воронкова О.М. Посилення протидії ухиленню від оподаткування в системі податкового адміністрування / О.М. Воронкова // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. – 2011. – № 2. – С. 41-51.

5. Жигаленко О.В. Ефективність податкового контролю в Україні: монографія / О.В. Жигаленко. – К: Вид-во КНЕУ ім. В Гетьмана, 2013. – 236 с.